

протонамесник др Предраг Пузовић

ПРОТОЈЕРЕЈ ЈЕВТА ПОПОВИЋ (1809-1912)

Овај познати национални радник рођен је 1809. године у свештеничкој породици у селу Бабинама код Пријепоља. Од четворице браће тројица су били свештеници: Никола, Јевта и Јосиф, док је четврти Новак остао на имању. Тако је отац, прота Филип, са својим синовима свештеницима опслуживао сва села у околини Пријепоља, као и само Пријепоље.

Године 1854. Никола и Јевта су у селу Тоцима од мостарског епископа Григорија произведени у чин протојереја. После тога Никола је отишао у Русију, где је провео две године скупљајући помоћ за цркве у Пријепољу, Милешеву, Тоцима и Сељанама. Скупио је приличну помоћ у новцу као и у богослужбеним стварима за цркве.

Прота Филип и његови синови стално су били трун у оку Турцима због свог националног рада. Зато су Турци убили проту Филипа и његовог сина Николу. Прота Јевта их је пренео у Сељане и сахранио поред цркве. Са смрћу оца и брата није могао да се помири млађи брат Јосиф, па је организовао освету. Затим је побегао у Херцеговину и придружио се ускоцима Луке Вукаловића. Како прота Јевта по наговору Турака није успео да врати брата из Херцеговине, бачен је у пријепољску тамницу у којој је провео шест месеци. Турци га пуштају из тамнице захтевајући од њега да мири рају која се стално буну.

Због пљачкања народа од стране турских власти, а под утицајем Херцеговачког устанка, прота Јевта са другим свештеницима и виђенијим људима организује устанак 1875. године. По месту где је устанак почео, селу Бабинама, добио је име Бабинска буна. У устанку који је трајао три и по године проти је погинуо синовац, свештеник Михаило. У почетку су устаници имали успеха и створили су слободну територију у доњем и средњем Полимљу. Због слабости у самом устанку, али и због става европских сила, устанак је пропао, тако су ови крајеви и даље остали под турском влашћу. Прота Јевта је са великим бројем парохијана избегао у Србију. Никада се више није вратио у своје родно село, јер су га Турци у одсуству осудили на смрт.

Прота Јевта је једно време био свештеник у Карану при Белој цркви Каранској. Доцније одлази у ваљевски округ. Прво је био свештеник у селу Драчић, а доцније парох грачанички. Као парох грачанички обратио се 15. маја 1883. године манастиру просвете Стојану Новаковићу с молбом да га

Јосифовине Министарс!

Јаснире, поје сам га Пуралва и отлаи,
 Јину ситскао, доволне су отириводома,
 док неким дружим цврством, над наведени
 само то, да сам своимата и покретом и не,
 покретом тривовоа и то баш онда, над сам
 уином шесту рајева добно ојумје одри,
 евои владаоца и раздоа својим паралија,
 тима, а напуштамо, као што рече и мата, што
 ми је и дед, и оевоу ситскао, над је истривајмо,
 су-елуфина - и оево дошло, над који и да,
 као еводога, Ја сам у то време одине
 иуриде шарао изазио мада еа својим те,
 францама ирети и ерелиј - ерелиј ојумву
 и евојма сам у ода рата за оевојте и
 несавиности војевао, га јом франеи дло и
 иуриде шивовца и браво свеситовица,
 Укатица ииам одиција ратова, ам
 су се одвет оекао братови над би ме би,
 Јосифовине или иеице, ирелијовица Псе,
 товои Псеица ииоту Псеицу, да ми одари
 један ордер св. Свде, на коме би вам иуриду
 бениво благодаран био, као што сам и
 го еад.

Пособитим поштом воена

Јелити доволит
 ајотујете ојумје оеки
 а еад
 а оје ративити ојумје оеки.

Београд
 13. септембра 1893 год.

препоручи Његовом Величанству Краљу, да га одликује орденом Св. Саве за заслуге које је стекао за Краља и Отаџбину. Писмо се чува у архиву Србије и, колико је мени познато, није до сада објављивано. Зато га доносимо у целини:

Господине Министре!

Заслуге које сам за Краља и отаџбину стекао, довољне су оправдања, без којих других уверења, кад наведем то, да сам сво имање и покрећно и непокрећно жртвовао и то још онда, кад сам у мом месту рођења добио оружје од српског владарца и раздао својим парохијанима, а најуспешно, као што рекох имање, што ми је и дед стекао, кој је непријатељу - Турцима - њена допало, над којим и данас господаре. Ја сам у то време од силе турске морао празних шака са својим парохијанима ићи у Србију - српску државу и с којима сам у оба рата за ослобођење и независност војевао, ја још рањен био и изгубио синовца и браћу свештеника.

Истина имам одличја рајних, али бих се одвећ осећао срећан кад би ме ви, Господине Министре, предложили Његовом Величанству Краљу, да ми обдари један орден Св. Саве, на коме би вам штуру вечито благодан био, као што сам и досад.

Београд

15. маја 1883. год.

*С особитим поштовањем
Јевта Поповић пројорерј пријетолски
а сад парох жрачанички окр. срез ваљевски*

АС МПС - Ц 1883. несрећено

Стојан Новаковић је проследио писмо проте Јевте Поповића Министарству војске. Од министра војске генерала Тих. Николића добио је следећи одговор:

Господине.

Услуге и заслуге овога свештеника учињене од његове стране према нашој отаџбини, које он најпред наводи и мени су самом довољно познате. Но ипак по молби његовој не могу ништа предузети: јер суодличја за рајне заслуге претпала да се дају, у врсту којих и не долази изражено одличје; а сем тога што молилац као свештеник долази у свом садашњем положају у надлежности Ваше оцене и призрења за награде, са чега част ми је молбу с његову с прилозима поднећи Вам с пројоружком молећи Вас Господине Министре да и овом приликом примите уверење мога поштовања.

3. јуна 1883. год. Београд

*Министар војни
генерал Тих. Николић*

АС МПС - Ц/1883.

Пошто је добио одговор од Министра војске Стојан Новаковић је документа протојереја Јевта Поповића послао Конзисторији Епархије шабачке. У том пропратном писму се каже:

У литератури има трага да је прота доцније добио орден Св. Саве.¹ Како аутори не наводе извор одакле су преузели податак, не знамо када је то било.

Summary

Dr Predrag Puzović

JEVTO POPOVIĆ (1809-1912)

Jevto Popović was a well-known national worker in the 19th Century. He was one of the organizers of the Babine Rebellion against the Turkish yoke in 1875. After the collapse of this rebellion, he came over to Serbia and performed his pastoral ministry at the church of Karan. Later on he was a parish priest in the region of Vagovo. As a parish priest at Gračanica village, he applied to Stojan Novaković, Minister of Education, to be suggested for an award, the order of St. Sava. According to the documents which have been preserved in the Archives of Serbia, he did not get this order. However, there are traces in literature that he received this order, but we do not know.

¹ Орден Св. Саве помиње у свом раду Љ. Павловић, Јевта Ф. Поповић, Глас Цркве, бр. 10-12, Београд 1928, и Драгомир Марић, Бабинска буна, Гласник СПЦ (1976), стр. 185-189.